

Deense cartoons – vrijheid, verantwoordelijkheid en de zwakkere partij

Inleiding

Herman De Ley was tot aan zijn pensioen professor in de filosofie aan de Universiteit van Gent, waar hij als directeur van het Islamitisch Centrum ook faam verwierf als islamkenner. Hieronder een interview met hem naar aanleiding van de publicatie van Deense cartoons die door moslims als kwetsend ervaren worden.

De Ley raakt in dit interview aan een aantal punten die de kern van de discussie omtrent deze cartoons zouden moeten vormen:

1 *Vrijheid en verantwoordelijkheid*

Vrijheid kan niet bestaan zonder een context van verantwoordelijkheden die die vrijheid mogelijk maakt. Dat betekent dat vrijheid altijd ingeperkt moet zijn om überhaupt te kunnen bestaan.

2 *Het principe dat de zwakkere altijd bescherming verdient.*

Zie ook hoofdstuk 5 van het boek. Als je de zwakkere niet beschermt, maak je misbruik van je positie. De Ley refereert hieronder aan de positie van de Palestijnen, die al 50 jaar in de positie van zwakkere partij zijn geplaatst en zich ernstig onrechtvaardig behandeld voelen door Israël en het hele Westen. Je zou dit veel breder kunnen trekken. Al sinds de Middeleeuwen werd door de Westerse wereld neerbuigend op de moslimwereld neergekeken en die houding van het zogenaamde 'superieure westen tegenover de zogenaamde 'achterlijke', 'onderontwikkelde' moslimwereld zie je nog steeds regelmatig in pers en media gereflecteerd. En feit is dat tegelijkertijd de macht in veel opzichten (economisch, bijv.) ook al eeuwen geconcentreerd is in het Westen.

Interview met Herman de Ley

Zijn reacties zoals die nu uit de moslimwereld komen te verklaren?

HDL: "Ik denk spontaan aan de tijd van Rushdie, met dat verschil dat de situatie er voor de moslimwereld nu nog veel slechter uitziet. Er is de internationale conjunctuur die niet gunstig is voor de moslims, die zich in Irak zelfs in een oorlogssituatie bevinden. Velen zijn ook nog lang niet vergeten dat dit al niet meer de eerste aanval op Mohammed is, die in de bezette Palestijnse gebieden (in een zionistisch pamflet) zelfs al ooit als varken werd getekend. De moslims krijgen internationaal overal op hun kop, maar ook zij zijn mensen met een identiteit en waardigheid, van wie men (al vele jaren) het 'culturele kapitaal' aanvalt".

Maar zijn die reacties niet behoorlijk overtrokken?

HDL: "Hoe men het ook wil draaien of keren, dit zijn geen onschuldige tekeningen maar echte beledigingen, die mensen in hun hart en gevoelens hebben geraakt. Het (hangt ook samen met) een vorm van globalisering die aantoonde dat de wereld een echt dorp is geworden, als je ziet dat een aantal tekeningen in een kleine Deense krant dit kan veroorzaken".

Telt het argument van de persvrijheid en de vrije meningsuiting dan niet?

HDL: "Het is bijzonder hypocriet om dat in deze zaak te hanteren, er zijn immers grenzen (aan de persvrijheid) en die zijn behoorlijk overschreden. Ik heb de indruk dat sommigen gewoon een stunt wilden uithalen en zich niet echt bewust zijn geweest van hun grote *verantwoordelijkheid*. Een mens, elk mens, heeft recht op respect. Daar is hier duidelijk geen rekening mee gehouden en dat heeft niets met persvrijheid te maken.

Is er een verklaring voor dat vooral in de Palestijnse Gazastrook de emoties zo hoog oplopen in deze zaak?

HDL: "Er zijn weinig plekken op aarde waar het slechter is om te leven dan daar. De Gaza is een complete hel en dat is al jaren zo, zonder dat iemand daar ook maar iets aan doet. Daar voelt

men beter dan waar ook hoe islamofob het Westen, en in de eerste plaats de onmiddellijke buur Israël, wel is. Het optreden van de Joodse kolonisten (en het Israëliëse bezettingsleger) was niet van die aard om het vertrouwen van de Palestijnen te vergroten, veeleer het tegendeel. Het Westen blinkt uit door totale onverschilligheid (zo al niet regelrechte vijandigheid) tegenover de moslims en de islam, en die beledigingen zijn daar (een nieuwe manifestatie) van".

Bron (bewerkt): Centrum voor Islam in Europa
(http://www.flwi.ugent.be/cie/CIE2/zemni_deley1.htm)

Opdracht

Besprek en bepaal een standpunt inzake persvrijheid/vrijheid van meningsuiting in het licht van deze twee punten. Beantwoord de volgende vragen:

A Gaat het niet veeleer om welke verantwoordelijkheid de pers en de media hebben dan om welke vrijheid ze zouden moeten hebben? En wat betekent dat voor de grenzen die pers en media zouden moeten stellen?

B In welke mate moet bij het publiceren van teksten of cartoons in de media een journalist, schrijver of tekenaar rekening houden met de eventueel zwakkere positie van degene(n) over wie hij schrijft of tot wie hij zich richt? Mag je een sterkere partij meer aanvallen dan een zwakkere partij?

C Bepaal nu een beargumenteerd moreel standpunt inzake de kwestie van de Deense cartoons.